

Otuz Üçüncü Söz'ün On Beşinci Penceresinin izahı nasıldır?

On Beşinci Pencere

الذی أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ [“O her şeyi en güzel şekilde yaratandır.” (Secde, 32/7)]

sırrınca, her şeye, o şeyin kabiliyet-i mahiyetine göre kemâl-i mizan ve intizamla biçilip hüsn-ü san’atla tertip edilip, en kısa yolda, en güzel bir surette, en hafif bir tarzda, istimalce en kolay bir şekilde (meselâ kuşların elbiselerine ve her vakit tüylerini kolayca oynatmalarına ve istimal etmelerine bak), hem israfsız, hikmetli bir tarzda vücut vermek, suret giydirmek, eşya adedince dillerle bir Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna şehadet ve bir Kadîr-i Alîm-i Mutlaka işaret ederler. (1)

Kainatta her bir şeye kabiliyetler verip, sonra o kabiliyetlere uygun bir ölçü ve sistem takmak, kasıtlı bir irade ve her şeyi kuşatan bir ilmin tasarımı olduğunu gösteriyor. **Mesela;** aslana parçalama ve avlanma kabiliyeti ve ruhu verilmiş, daha sonra da bu kabiliyet ve ruha uygun bir ceset giydirilmiştir. Pençeler, dişler, kuvvetli bacak kasları hep bu kabiliyet ve ruha göre dizayn edilmiştir. Bu da aslanı yaratıp ona uygun bir mahiyet ve sistem veren Zâtın, sonsuz ilim ve iradesini akla gösteriyor.

Kuşların vücuduna giydirilen tüylü elbise ve kanatların, kuşun yaratılışına ve kabiliyetine uyum arz etmesi, yine bu işleri tedbir ve idare eden Zâtın, ne denli mükemmel sıfatlara ve isimlere sahip olduğunu kör olana gösteriyor.

Allah kainatta tasarruf ederken, hem kudretini, hem mükemmel sıfatlarını göstermek için, az bir şeyin eli ile çok şeyleri verdirir; bir sayfaya, kitabı sığdırıyor. Tek bir şeye yüzlerce vazife takar. Mesela; bir karaciğere, tıbbın beyanı ile, dört yüz vazife takar. Bir ağaç ile tonlarca meyve verdirir. Yüz gramlık göze, ciltlerle yazılsa bitmeyen ilim ve hikmet takar.

Şayet bunları tersi ile yapsa idi, yani bir karaciğer yerine, dört yüz vazife için ayrı ayrı karaciğer veya farklı organlar yaratsaydı, her meyve için bir ağaç yaratsa idi, bahçeden üç beş kilo meyve yemek için, sayısız ağaçlar dikmek gerekecekti. Ama Allah, en kısa, hafif ve kolay yolları yaratarak her vazifeyi görecekle ayrı ayrı şeyler

yerine, çok vazifeleri görecek bir şey yaratmıştır. **“En kısa yolda, en güzel bir surette, en hafif bir tarzda, istimalce en kolay bir şekilde (meselâ kuşların elbiselerine ve her vakit tüylerini kolayca oynatmalarına ve istimal etmelerine bak), hem israfsız, hikmetli bir tarzda vücut vermek, suret giydirmek.”** cümlesi bu manaya işaret ediyor.

İnsanlıkta da durum aynıdır. İnsanın bir ferdini, Allah öyle bir donatmış ki, sair türlere bedel yaratmış. Allah, insana çok hissiyat ve cihazlar vermiş ve duygularına sınır koymamış ki, çok makam ve mertebeleri elde edebilsin ve kainatın halifesi ve neticesi olduğunu gösterebilsin. Yani, Allah, bir insan ile çok mahsulat kaldırsın ve çok maksatları tahakkuk ettirsin. Bu yüzden insanı kayıt altına alıp, sınırsız duygularını susturmak imkansızdır.

Özet olarak her şeye mükemmel bir sanat, mükemmel bir ölçü, mükemmel bir intizam, mükemmel bir şekil ve elbise giydirmek fiilleri *-ki bu fiilleri fen ilimleri daha kati ve net bir şekilde gösteriyor-* **bütün bu fiiller ve eşya adedince dillerle bir Sâni-i Hakîmin vücub-u vücuduna şahadet ve bir Kadîr-i Alîm-i Mutlaka işaret ederler.**

(1) bk. [Sözler, Otuz Üçüncü Söz, On Beşinci Pencere.](#)